

Sarjakuva-albumien tarjonta ja kustantajat

Lyhyt historia

Sarjakuvakirjoja on Suomessa ilmestynyt huomattavasti kauemmin kuin sarjakuvalehtiä. Kirjoja alkoi ilmestyä jo 1920-luvulla, ja ensimmäiset lehdethän syntyivät vasta 40- ja 50-luvun vaihteessa. Kotimaisten kirjojen osuus oli tuolloin suuri, lukijoiden iloksi ilmestyivät mm. Kalle Viksari, Pöhlölä ja Pöhköläinen, Rymy Eetu, Antti Puuhaara, Kieku ja Kaiku, Pekka Puupää jne. Albumit olivat enimmäkseen kuvakirjan tyyppisiä, kerronta oli verkkaista ja selitysteksti oli kuvaruudun alla.

1960-luku oli hiljaiseloa albumien osalta lukuunottamatta WSOY:n kokeilua julkaista neljä Tintti-albumia vuosina 1961—62. Kirjat eivät ihmeemmin menestyneet, koska jatkoa ei seurannut. Tintit julkaistiin kovakantisina kuten Ranskassa on tapana, mutta ne olivat vielä liian uutta maassamme.

Muutos oli kuitenkin tulossa. 1960- ja 70-lukujen vaihteessa tapahtui uudentyyppisten albumisarjojen läpilyönti. Sanoma Oy toi markkinoille kovan mainoskampanjan tukemana Asterixin (sitäkin ilmestyi muutama kovakantinen laitos), ja Otava seurasi perässä Tintillä ja Lucky Lukella. Yhteistä näille oli se, että ensin julkaistiin parhaat tarinat sarjojen keskivaiheilta, eikä kronologisessa järjestyksessä. Näin saatiin varmistetuksi niiden menestyminen.

Pian tulivat muutkin kustantajat mukaan markkinoille ja vuosina 72—76 ilmestyi runsaasti erilaisia albumeja. Sen jälkeen tarjonta hieman laantui, kunnes nyt on taas merkkejä uudesta noususta.

S'ETANT AVANCÉ IL DÉCOUVRE UNE GALERIE BORDÉE D'OUVERTURES BEANTES, COUPÉE À INTERVALLES PAR D'AUTRES GALERIES IDENTIQUES. CETTE VOIE QUI S'ÉTIRE, INTERMINABLE, RÉVÈLE À MORTIMER UNE GIGANTESQUE CITE TROGLODYTE...

Ceci ne peut être qu'un abri anti-atomi que destiné à l'un ou à l'autre complexe administratif...

Sarjakuvien materiaali

Lähes kaikki albumit markkinoillamme ovat ulkomaisia. Ehkä yleisin tapa julkaisumateriaalin hankkimisessa on käynti Keski-Euroopan kirjamesseilla, joissa kustantajat esittelevät tuotteitaan. Esillä olevasta materiaalista koetetaan valita sellaista, jonka arvellaan mahdollisesti menestyvän Suomessa. Toinen tapa on valita Ruotsin markkinoilta jokin sarja, jolloin ehkä saadaan alennetuksi kustannuksia yhteispainatuksen avulla. Kustantajat voivat tietysti etsiä itsekin ulkomaiden markkinoilta itselleen sopivia sarjoja, mikä on jo hieman hankalampaa, taikka vain yksinkertaisesti odotella myyntiagenttien tarjouksia.

Vuosien varrella olemmekin saaneet ihailla kustantajien enemmän tai vähemmän (valitettavasti liian usein jälkimmäistä) onnistuneita julkaisuvalintoja. Jokinlaista lyhytjantelsyyttä erityisesti hyvien hankintojen kohdalla on ollut havaittavissa: usein albumisarja on lopetettu liian aikaisin, kun Asterixin tai Tintin kaltaista myyntimenestystä ei ole heti tullut. Osa on ilmestynyt väärään aikaan, Otavan lopettama Valerian esimerkiksi menestyisi varmasti tällä hetkellä.

Sarjakuvakustantajat

Huomionarvoista sarjakuva-albumien ja -kirjojen tarjonnassa on se, että valtaosa kustantajista on lehtitaloja, eli suuret kirjakustantamot puuttuvat lähes kokonaan joitakin poikkeuksia lukuunottamatta. Tämä kuvaa osaltaan alan aliarvostusta Suomessa. Jos kirjoja voidaan julkaista alle 10 000 kpl:n painoksina, niin miksi ei myös sarjakuvia.

Kustannus Oy Semic

Semic on yksi suurimmista sarjakuvakustantamoista. Yhtiö on pääosin ruotsalaisen Åhlen & Åkerlundin omistama, mistä johtuen yhteistyö Ruotsin kanssa on runsasta. Semicin tuotanto on suhteellisen varman päälle valittua, huumori- ja seikkailuvoittoista. Ei mitään helmiä, mutta huonompaakin voisi olla. Yleistaso on kuitenkin selvästi parempi kuin esim. kilpailijalla, Lehtimiehillä. Resursseja yhtiöllä olisi hyvän sarjakuvan julkaisemiseen (vrt. Carlsenin valikoimat Ruotsissa), joten siitä vaan valitsemaan, Semic!

Lehtimiehet

Yhtiöstä tuli sarjakuvakustantaja vuonna 1978 sen ostettua Atlantic-kustantamon tuotannon. Määrällisesti myös markkinoiden suurimpia. Löytöjä ei yhtiö ole Euroopan sarjakuvamarkkinoilta totisesti tehnyt. Tuotanto tyyppillistä, osittain tasoltaan jopa heikkoa huumori- ja seikkailusarjaa.

Sanoma Oy

Yhtiön tuotanto on yleistasoltaan varsin hyvää, mm. Tenavat, Asterix, Ahmed Ahne ja Aku Ankan parhaat. Tosin tällä hetkellä ei Sanomilla ole oikeastaan ainoatakaan albumisarjaa julkaisulistallaan, uusi Asterix tai Tenavat ilmestyy kerran vuodessa tai kahdessa, joten uutta verta kaivattaisiin kovasti. Resursseja ei yhtiöltä varmasti puutu. Hyviä sarjoja löytyy ja Ruotsin ja Tanskan markkinoilta voi katsoa mallia, jollei uskaltauduta tuomaan suoraan esimerkiksi Ranskasta. Sarjakuva-albumien lisäksi yhtiö on julkaisut myös sarjakuvakirjoja, ns. Disneyn jättikirjoja.

Otava

Otavalla on sama tilanne kuin Sanomilla. Tintit ja Lucky Luket on jo julkaistu ja muut sarjat on lopetettu kesken. Sarjakuvat-kirjan uusintapainos ja Sarjakuvan maailmat -antologia olivat tietysti positiivinen asia, mutta ko. kirjat julkaiseen yhtiön pitäisi kai julkaista sarjakuviakin. Laatuhan Otavalla on ollut hyvä, siis vain jatkoa entisille!

WSOY

Yhtiö on julkaissut hyvin vähän sarjakuvia ja näin laiminlyönyt tämän tärkeän kulttuurialueen täysin. Miksi, WSOY? Muutamat julkaistut sarjat ovat olleet tasoltaan hyviä, mutta missä jatko?

Kustannusyhtiö Jalava

1981 perustettu "Tee se itse"-kustantamo, syntynyt kirjapainon omistajan sarjakuvaharrastuksesta. Näinkin voidaan siis aloittaa sarjakuvien julkaiseminen. Alku on kustantamolla hyvä, jo viisi albumia on ilmestynyt. Erityisenä ilonaiheena on mainittava Will Eisnerin Talo Bronxissa -sarjakuvakirjan julkaisu, joka oli todella ansiokas kulttuuriteko. Muutenkin kustantamo lupaa keskittyä enemmän sarjakuvakirjojen markkinoille.

Käyttökuva

Graafinen suunnittelutoimisto, joka tekee kuvallista viestintää yrityksille, yhteisöille ja julkiselle hallinnolle. 1974 perustettu työntekijöiden muodostama osuuskunta on julkaissut kolmen Mämmilä-albumin lisäksi myös kuva- ja satukirjoja.